

Коваленко В. Принципи професійної підготовки студентів медичного коледжу // Актуальні проблеми професійно-педагогічної освіти та стратегії розвитку: Зб. наук. праць / За заг. ред. О.А. Дубасенюк, Л.В. Калініної, О.Є. Антонової. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2006. – С. 68-70.

Коваленко Валентина,

викладач

(Житомирський базовий медичний коледж)

Принципи професійної підготовки студентів медичного коледжу

Якість підготовки випускників вищих навчальних закладів, де критерієм є професійна компетентність, - одне з основних завдань професійної освіти. Серед різноманітних потреб ринкової економіки виникає потреба в інтелектуальному, культурному, фізичному, моральному розвитку й самореалізації особистості, а також потреби окремих підприємств, організацій і суспільства у висококваліфікованих фахівцях, у накопиченні та використанні науково-технічного і культурного потенціалу.

Конкурентоспроможної професійної компетентності випускників вищих навчальних закладів, зокрема коледжів, на ринку праці можна досягти за умови суттєвих перетворень системи вищої професійної освіти, а саме – управління функціонування необхідно замінити управлінням розвитку, що забезпечить гнучкість і динамічність у виборі цілей і прийнятті рішень, у самій діяльності[1].

За висловом В. Кременя, основними принципами підготовки фахівців у вищих навчальних закладах I – II рівнів акредитації є:

- відповідність підготовки молодших спеціалістів потребам особи, суспільства, держави;
- пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей;
- фундаменталізація, гуманістична спрямованість професійної підготовки;
- випереджальний характер;
- безперервність та ступеневість освіти [2].

Створення ринку праці потребує сьогодні високого професіоналізму, на основі максимального використання внутрішнього потенціалу, професійної мобільності. Сучасна людина живе в умовах підвищеного інформаційного середовища, і завдання системи освіти - навчити жити її в цьому середовищі, створити умови для неперервної освіти.

Отже, підготовка молодих фахівців, майбутніх медиків, до свідомої трудової діяльності в нових умовах – одне з головних завдань Житомирського базового медичного коледжу.

Дослідити принципи професійної підготовки студентів медколеджу є метою даної статті.

Умовою успішного навчання є розвиток здібностей студентів, забезпечення можливостей ефективної самоосвіти.

Сформована професійна самосвідомість допомагає молодому спеціалісту стати конкурентноспроможною особистістю в умовах ринку.

Професійна самосвідомість – поєднання сукупності професійних знань, умінь і навичок з фахових та фундаментальних дисциплін, рівня власної професійної майстерності, знань умов професійного самовдосконалення.

Тому підготовка майбутнього медика вимагає формування в нього психологічної готовності до праці, набуття професійних знань, умінь і навичок, вміння самостійно набувати нових знань, самостійно контролювати свої результати, вміння приймати професійні рішення. Майбутній медик повинен володіти різноманітними видами професійної діяльності, компетентно і відповідально вирішувати професійні завдання. Неможливо досягти високого рівня професійних знань, якщо студент не усвідомлює перспектив вивчення певного предмета чи циклу предметів та їхньої ролі у формуванні професійних знань і умінь.

Міцність професійних знань та їхня дієвість становлять основне завдання процесу навчання. Важлива не кількість, а якість знань. Ми погоджуємось з висловом німецького педагога А. Дістервега, який писав, що хибні знання гірші ніж незнання, і підкреслював, що не в кількості знань полягає освіта, а в розумінні та вмілому застосуванні того, що знаєш. Отже, міцні й дієві знання повинні характеризуватися повнотою змісту, системністю, докладністю, узагальненістю та високим ступенем їх засвоєння. Тобто необхідно забезпечити перехід знань у навички та вміння.

З метою забезпечення індивідуальної та колективної навчально – пізнавальної роботи пропонуємо реалізацію принципу проблемності – від лекцій, як проблемного викладання нового матеріалу, під час якого студенти вчаться пізнавати нове, самостійно ставлять запитання, тобто навчальна проблема поступово перетворюється на особистісну, до практичних занять, для проведення яких передбачаємо створення і розв'язання практичних проблемних ситуацій або їх моделей – тоді розвиваються професійна інтуїція, вміння орієнтуватись у нестандартних ситуаціях, прогнозувати їх хід.

Під час практичних занять особливо важливим є використання завдань медичного змісту, оскільки саме це формує професійне мислення майбутнього медика. Уміння розв'язувати завдання з професійним спрямуванням - важливий крок до професійного становлення фахівця. Такі завдання є стимулом до поглибленого вивчення фундаментальних дисциплін, і не тільки, підвищують інтерес до обраної спеціальності вже з першого курсу навчання. Так, під час вивчення різних тем з математики, студенти з більшим захопленням та інтересом вивчають ті теми, в яких розв'язуються завдання практичного змісту та задачі з професійним спрямуванням. Спостерігається висока активність студентів під час розв'язування задач на відсотки, пропорції.

Одним із можливих шляхів формування професійної самосвідомості є активізація особистісної позиції студента. Для реалізації цього принципу

використовують ділові, рольові ігри, диспути, аналіз ситуацій практичного змісту.

При формуванні фахівця важливе те, щоб студенти здобували комплекс знань, умінь і навичок, набутих на основі міжпредметних зв'язків, як одного із факторів підвищення ефективності навчання. Тому велика увага приділяється зв'язку між дисциплінами, який забезпечує засвоєння необхідних медичних комплексних знань. Міжпредметні зв'язки становлять необхідний компонент систематичності навчання, що разом з іншими дидактичними принципами є важливою умовою забезпечення високого рівня знань, умінь і навичок, формування в молоді наукового світогляду. Практично реалізація цієї проблеми забезпечується узгодженістю навчальних планів і програм суміжних предметів; спільною методичною роботою викладачів шляхом взаємовідвідування занять, проведення об'єднаних засідань циклових комісій з питань міжпредметних зв'язків, підвищення кваліфікації молодих викладачів з цієї проблеми в школі молодого викладача. Саме за умов чіткого розмежування матеріалу між навчальними дисциплінами, усунення дублювання і паралелізму у вивченні навчального матеріалу в студентів формується науковий світогляд, глибше засвоюється поняття, факти, закони [3]. Налагоджена система міжпредметних зв'язків сприяє забезпеченню узгодженості й наступності у викладанні, якісному засвоєнню навчального матеріалу, дає змогу підвищити зацікавленість студентів до навчання, підвищити рівень навчальних досягнень, вирішуючи кінцеву мету – формування висококваліфікованого фахівця.

Невід'ємною складовою професійної підготовки молодого спеціаліста є його готовність до самостійної творчої діяльності, яка має бути сформована в коледжі і вищому навчальному закладі. Одним із критеріїв, що характеризують готовність фахівця до професійної діяльності, є вміння самостійно й творчо працювати. Важливим елементом освіти є самоосвіта і залежить вона від самостійності як риси особистості. Саме формування навичок самостійності у студентів має забезпечити навчальний заклад шляхом ефективного управління самостійною роботою, яка включає організацію і контроль [4]. І саме коледжу, відносно новому типу вищого навчального закладу першого – другого рівнів акредитації, необхідно впроваджувати елементи самостійності студентів. Практика свідчить, що найефективніший навчальний процес у тих освітніх системах, де він спирається на змістовну самостійну роботу студентів. Проблема самостійної роботи студентів набуває особливого значення на перших курсах навчання. Це пояснюється тим, що забезпечення раціональної організації самостійної роботи студентів молодших курсів і контролю за нею визначає рівень фундаментальної професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів, адже на початковому етапі навчання закладаються основи професійних і фундаментальних знань, формуються навички організації індивідуальної діяльності майбутніх фахівців [5].

Нині в Україні відбувається реформування освіти, робиться спроба реорганізації освітніх моделей. Науковці, педагоги, методисти прагнуть оновлення освіти.

Сучасна освітня ситуація в суспільстві вимагає оновлення багатьох сторін педагогічної діяльності, обумовлює необхідність впровадження інноваційних технологій, активних форм і методів навчання. Нові технології у вищій школі сприяють розвиткові професійних якостей і індивідуальних здібностей особистості студента. Активні форми і методи навчання дозволяють студентам розвивати творче мислення, сприяють їхньому залученню до рішення проблем, максимально наближених до професійних. Інтерактивні технології навчання освітлені в науково-методичному посібнику О. Пометуна, Л. Пироженко. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання.

У вищих навчальних закладах відбуваються зміни у програмах, планах, формах і методах навчання, але недостатньо розкриті питання про специфіку цілей навчання і виховання; при яких педагогічних технологіях ці цілі можуть бути найбільш успішно реалізовані, і практично зовсім не досліджено питання: який потрібен викладач для реалізації даних цілей. У педагогічних університетах та коледжах, які готують вчителів, відсутній напрям підготовки викладачів для роботи у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації. Разом з тим очевидно, що головною фігурою в системі неперервної освіти є викладач, в тому числі і викладач математики, оскільки математика є однією з основних загальноосвітніх дисциплін. Математика озброює студентів формалізованою мовою математичних формул, малюнків, графіків, які виражають її закони; в силу цього вона є дійовим засобом розвитку логічного мислення, абстракції. Необхідною умовою удосконалення якості наукових досліджень у медицині, фармації, біології є широке використання математичних методів. Математична підготовка студентів медичного коледжу дає можливість більш глибоко вивчати курси медичної і біологічної фізики, біонеорганіки і біоорганічної хімії технології лікарських форм, рентгенології і інших медико-біологічних дисциплін.

Основну роль в професійному становленні викладача математики грає вузівська підготовка, так як саме тут формується педагогічне мислення, професійні знання, вміння і особистість викладача. Одна із задач вищих педагогічних закладів полягає в тому, щоб в процесі навчання створити оптимальні умови для формування компетентного викладача - професіонала, викладача майстра.

Аналіз практики свідчить про те, що викладачі математики коледжів мають труднощі, пов'язані з оновленням змісту, з використанням нових технологій навчання, з професійним спрямуванням навчання. Нині не існує підручника з математики для медичних коледжів, який містив би практичні задачі та завдання з професійним спрямуванням.

Отже вищі навчальні педагогічні заклади повинні готувати не тільки вчителів загальноосвітніх шкіл, але й викладачів для роботи в коледжах, ліцеях, гімназіях.

Проаналізовані принципи перебувають у стані теоретико-методологічного розвитку і відкриті для інноваційних доповнень.

Перспективи подальшого дослідження ми пов'язуємо з більш детальнішим вивченням принципів самостійного здобуття знань майбутніми медиками.

Перелік використаної літератури

1. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе: Учеб. пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ- ДАНА, 2002. – 437 с.
2. Кремень В.Г. Особливості функціонування професійної освіти України // Освіта. Технікуми, коледжі. – 2002. – №3 (4).
3. Тройницька С.Б. Формування міжпредметних зв'язків соціально-гуманітарних дисциплін, як шлях реалізації концептуальних засад гуманітарної освіти //Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: Зб. наук. пр. – Київ - Вінниця, 2000. – С. 126-129.
4. Олійник П.М., Журавська Л.М., Журавський В.Л., Поважна Л.І., Фоменко Н.А. Самостійна робота студентів у вищих закладах освіти: Методичні рекомендації для викладачів. – К.: КІТЕП,2000. – 35 с.
5. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.